

Makrocząsteczki

Przykłady makrocząsteczek naturalnych:

- Polisacharydy – skrobia, celuloza
- Białka
- Kwasy nukleinowe

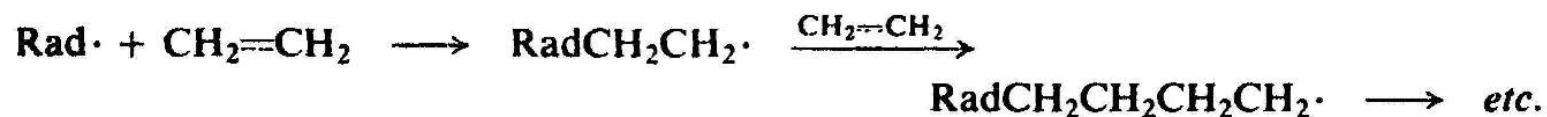
Syntetyczne:

- Elastomery – bardzo duża elastyczność charakterystyczna dla gumy
- Włókna – długie, cienkie, niewielka wytrzymałość na zerwanie
- Tworzywa sztuczne – można je wytłaczać w postaci arkuszy lub rur, używać do malowania lub formować z nich ogromną liczbę różnych przedmiotów

Polimery i polimeryzacja

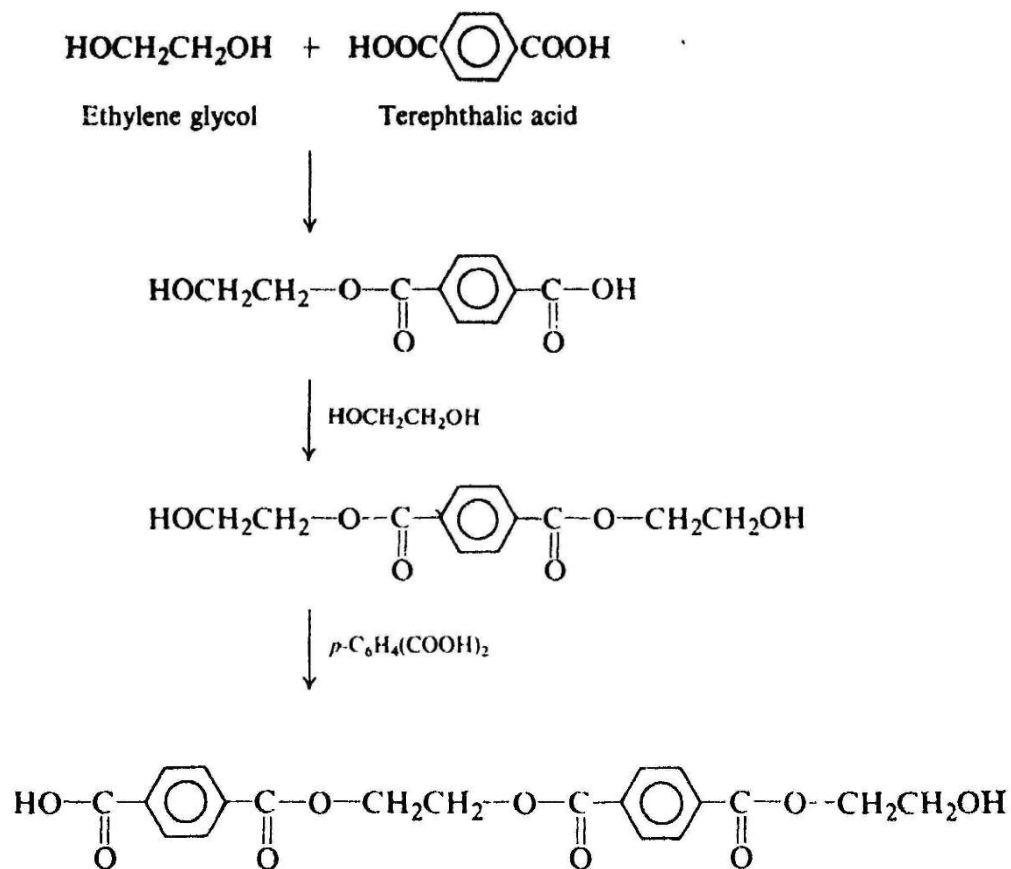
Proste związki z których powstają polimery nazywamy monomerami

Polimeryzacja łańcuchowa, np. polimeryzacja etylenu

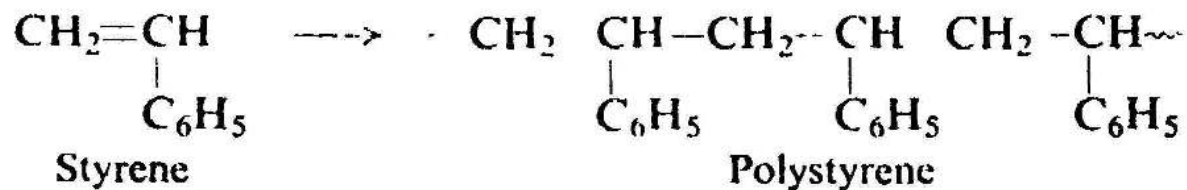
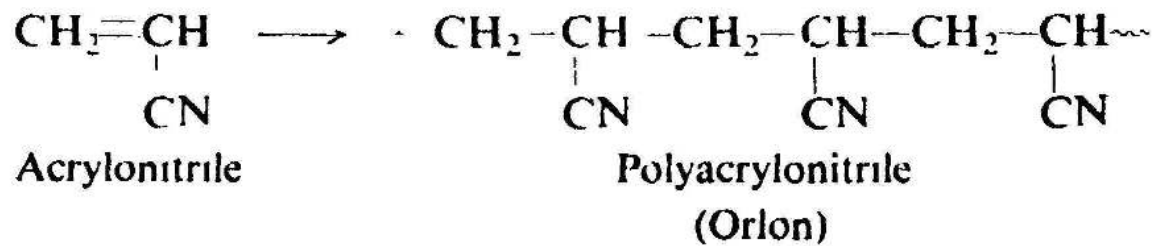
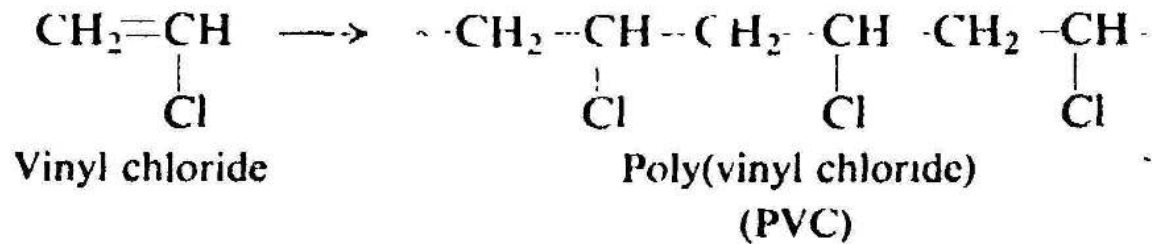

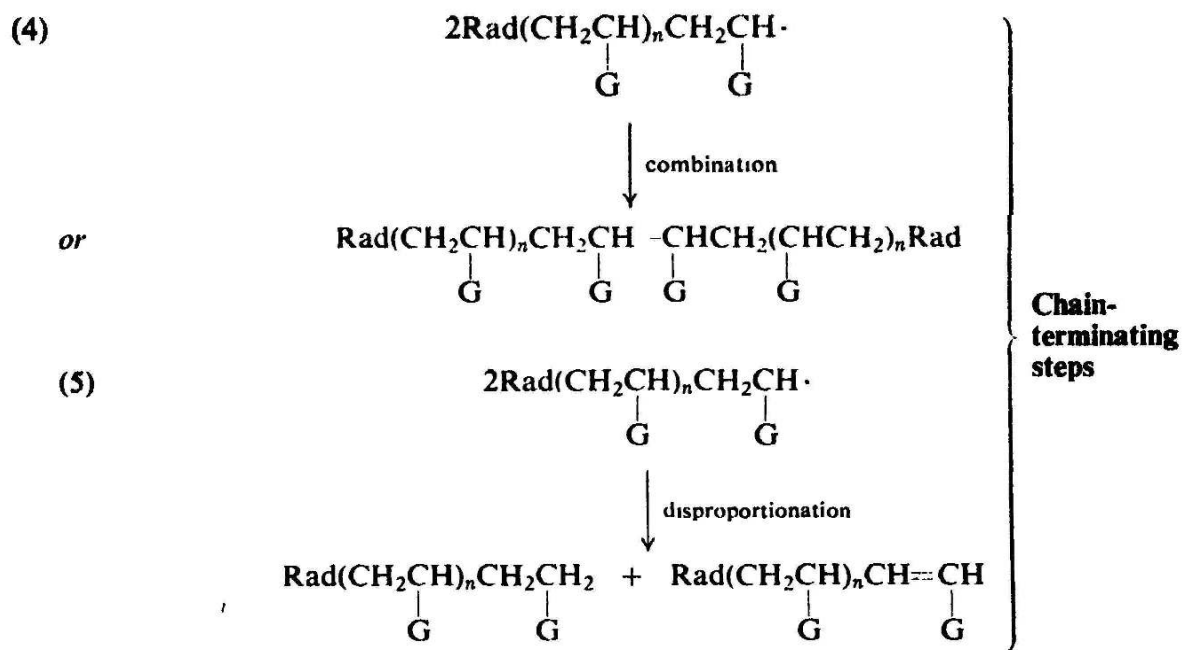
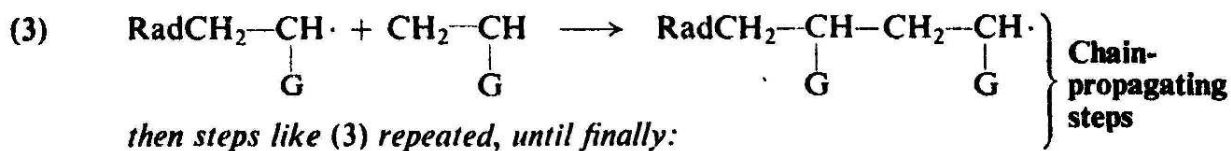
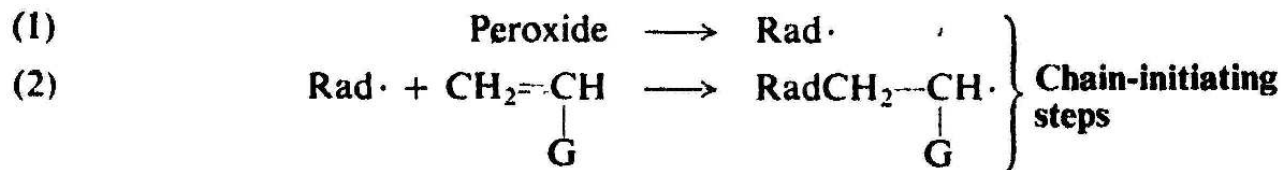
Polimeryzacja etapowa

Seria reakcji niezależnych od siebie, ze względu na budowę monomerów, najczęściej zawierają one kilka grup funkcyjnych zdolnych do kilku niezależnych reakcji

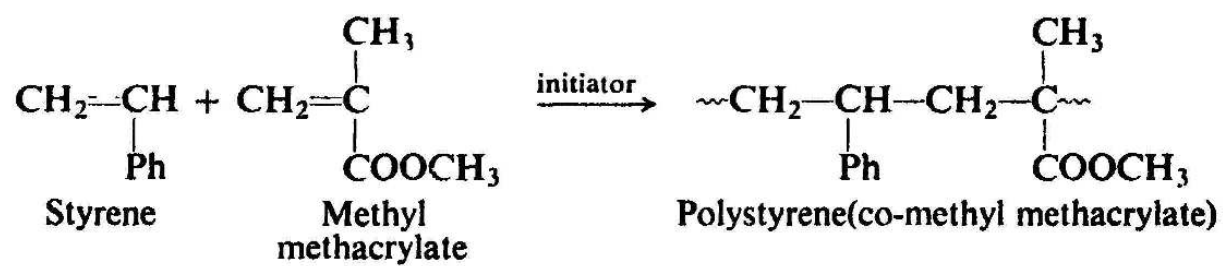

Wolnorodnikowa polimeryzacja winylowa

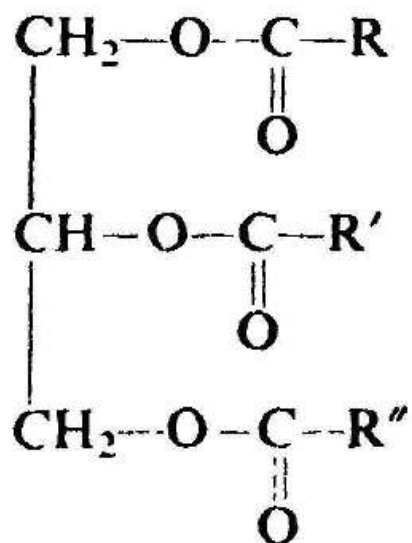

Kopolimeryzacja

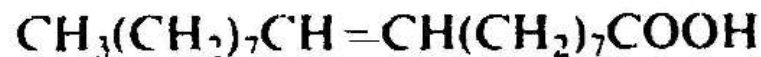
Biocząsteczki

Tłuszcze - glicerydy

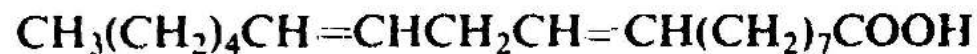
A triacylglycerol
(A glyceride)

Kwasy nienasycone w tłuszczach

Oleic acid

(*cis*-isomer)

Linoleic acid

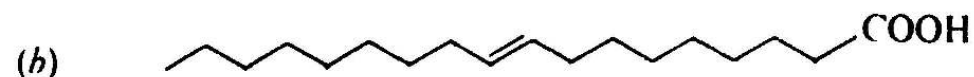
(*cis,cis*-isomer)

Linolenic acid

(*cis,cis,cis*-isomer)

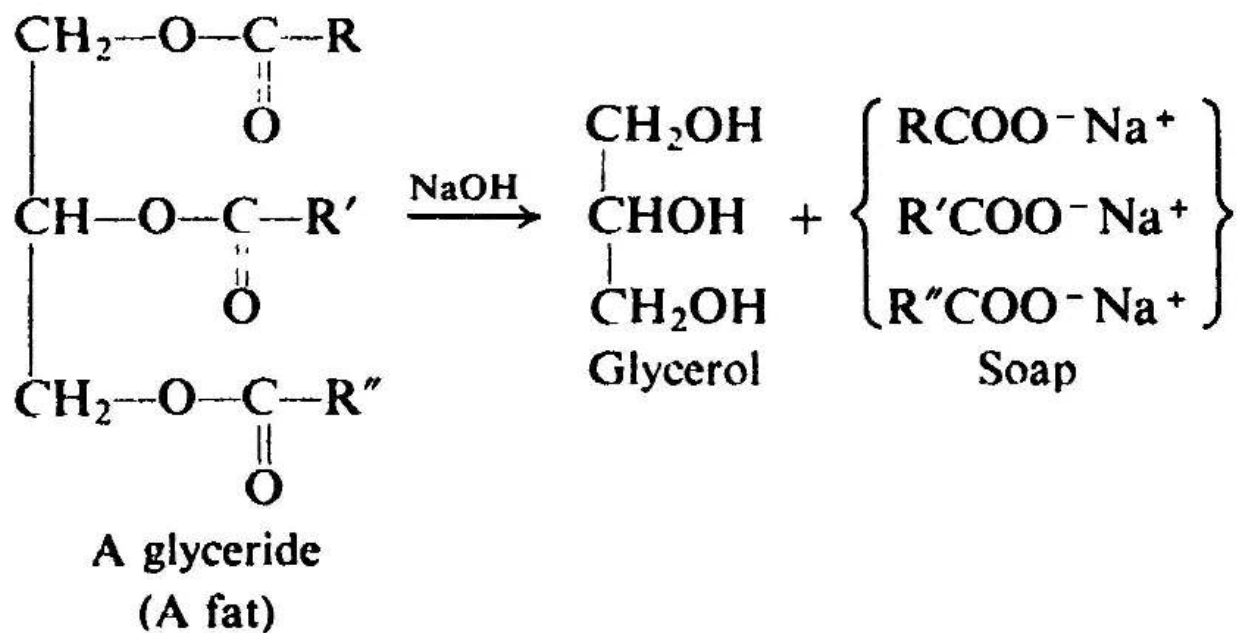
Właściwości fizyczne a stereochemia

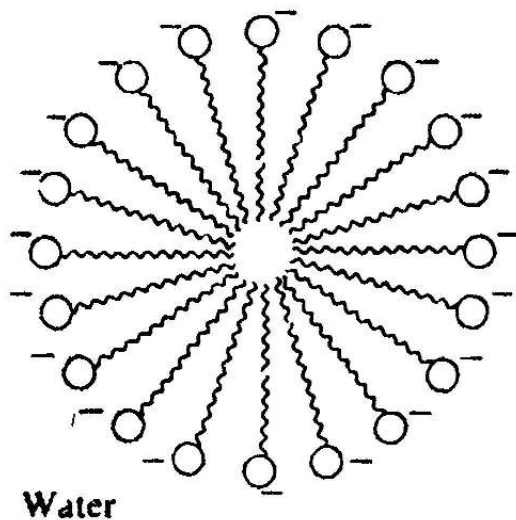
Kwasy o łańcuchach cis
mają niższe temperatury
topnienia

Figure 33.1. Extended chains of fatty acids: (a) saturated, (b) *trans*-unsaturated, (c) *cis*-unsaturated. Note bend in (c).

Hydroliza tłuszczów, mydła , micle

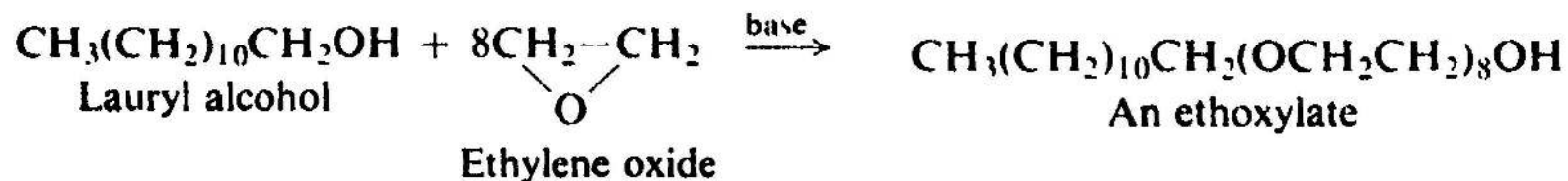
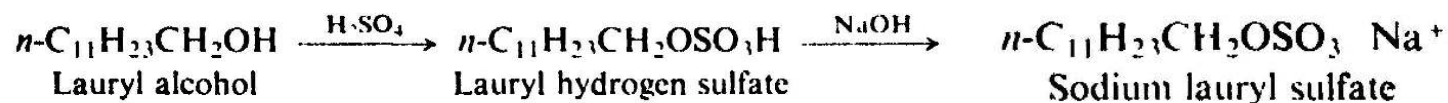

Mechanizm działania mydła. Micele

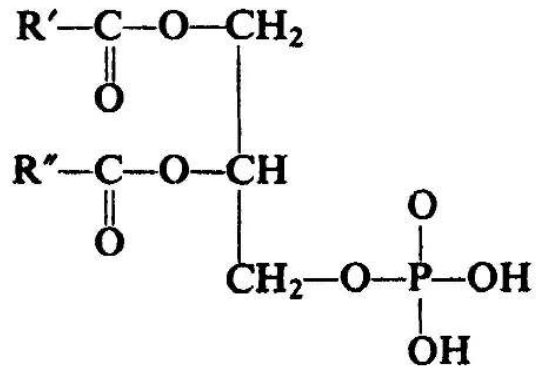
Micela mydła. Niepolarne łańcuchy węglowodorowe rozpuszczają się w sobie. Polarne grupy karboksylowe rozpuszczają się w wodzie. Podobnie naładowane miclele odpychają się od siebie.

Detergency

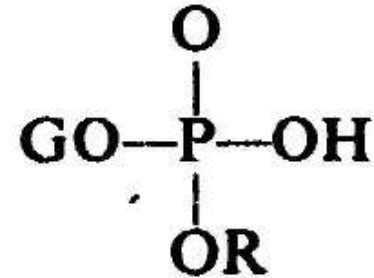

Detergent niejonowy

Fosfoglicerydy

Phosphatidic acid
(A phosphoglyceride)

Wzór ogólny
fosfolipidów

Kwas fosfatydowy

Fosfoglicerydy są estrami kwasów karboksylowych a jednocześnie estrami kwasu fosforowego . Zbudowane są z nich błony komórkowe, kwasy nukleinowe, warunkujące dziedziczność są poliestrami kwasu fosforowego.

Węglowodany

Węglowodany są to wielowodorotlenowe aldehydy oraz wielowodorotlenowe ketony, a także związki z których takie hydroksyaldehydy lub ketony można otrzymać w wyniku hydrolizy.

Monosacharydy(cukry proste) – nie ulegają hydrolizie do prostszych związków

Disacharydy – ulegają hydrolizie tworząc dwie cząsteczki monosacharydu

Polisacharydy (wielocukry, cukry złożone) – hydrolizują do wielu cząsteczek monosacharydów

Podział monosacharydów ze względu na strukturę

Aldozy – cukier który zawiera w cząsteczce grupę aldehydową.

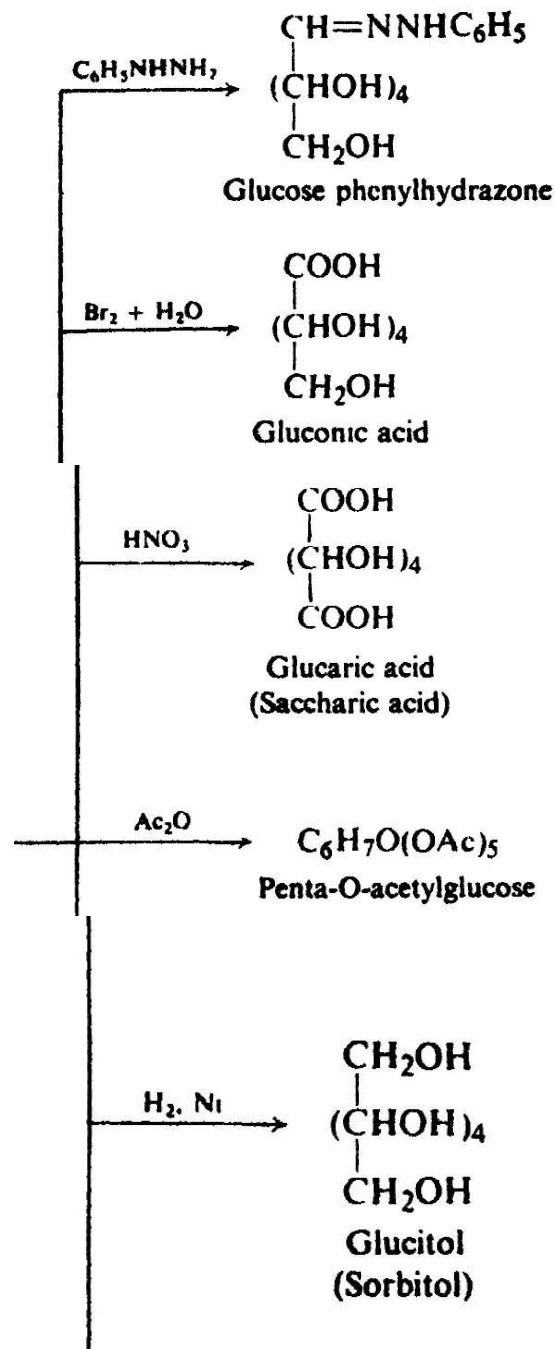
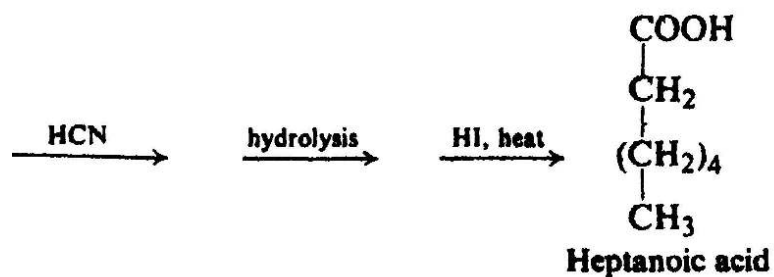
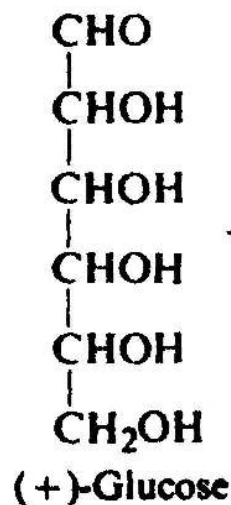
Ketoza – cukier zawierający grupę ketonową

W zależności od liczby atomów węgla w cząsteczce określamy je jako *trioza, tetroza, pentoza, heksoza itd..*

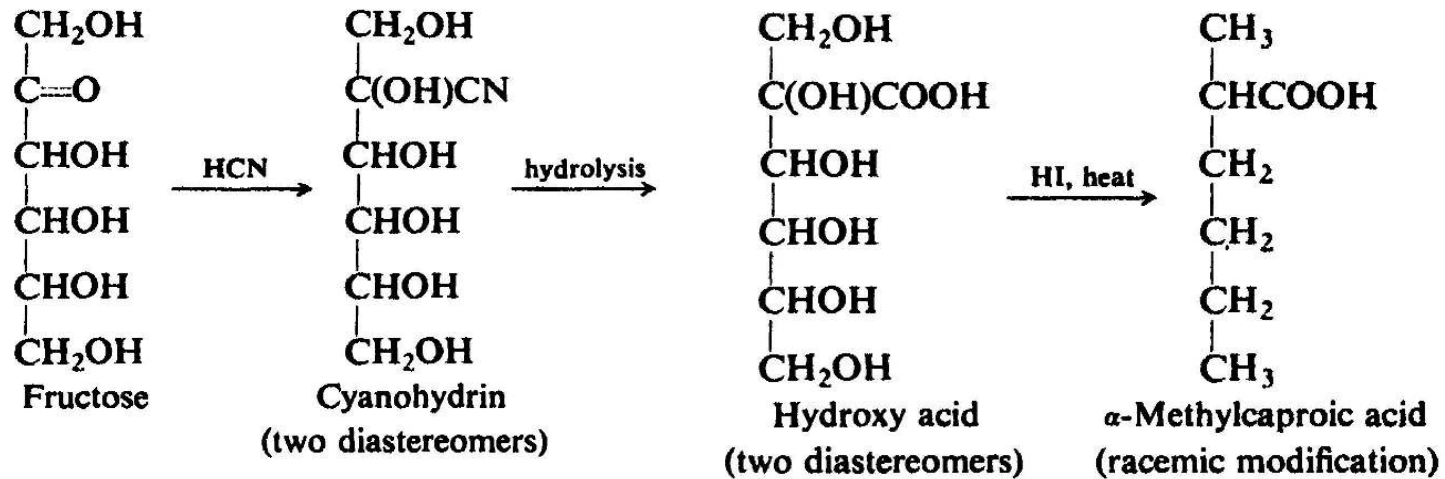
Przykłady: *aldoheksoza* – cukier zawierający grupę aldehydową i 6 at. C w cząsteczce, *oksopentoza* – monosacharyd zawierający grupę ketonową oraz 5 at. C

Cukry redukujące – redukują odczynnik Fehlinga, Benedicta albo Tollensa, wszystkie monosacharydy to **cukry redukujące**

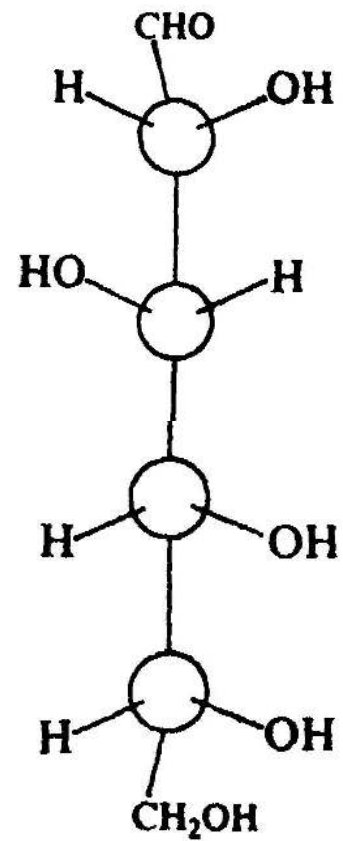
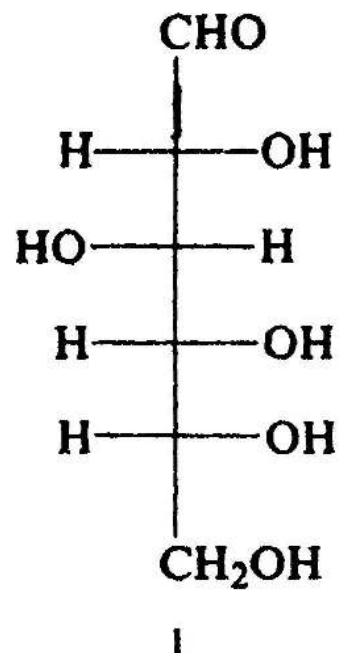
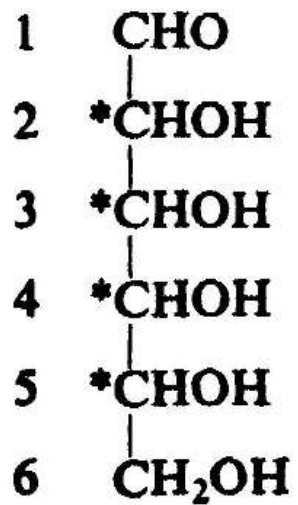
(+) – Glukoza (aldoheksoza)

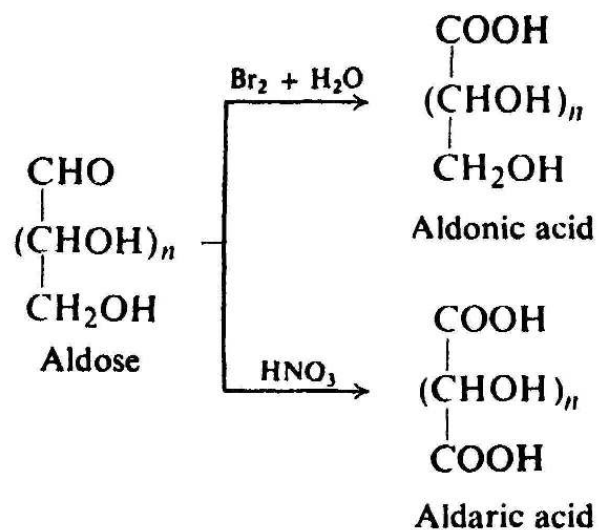
(-) – Fruktoza (2-oksoheksoza)

Stereoizomery glukozy.

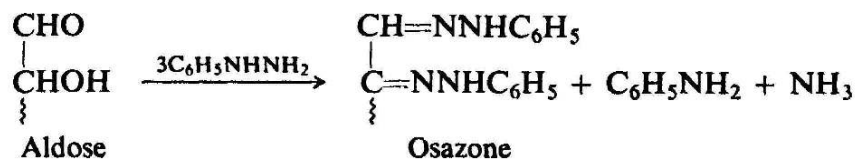

Utlenianie węglowodanów

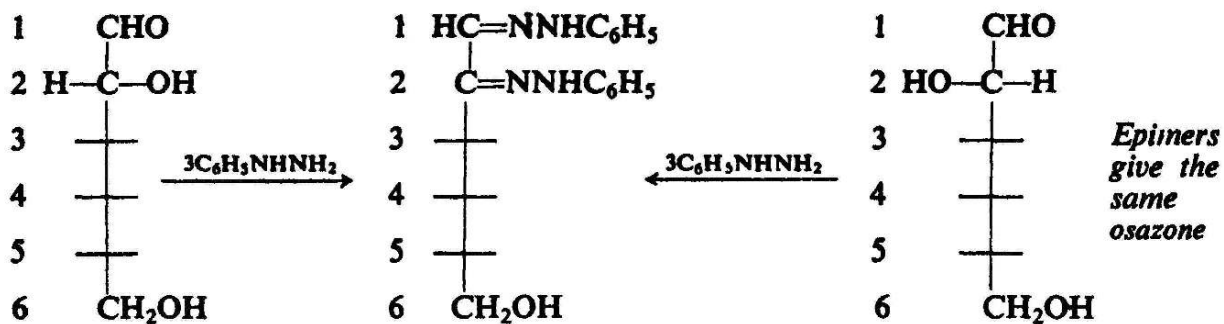

Woda utleniona utlenia aldozy,
nie utlenia ketoz

Tworzenie osazonów. Epimery

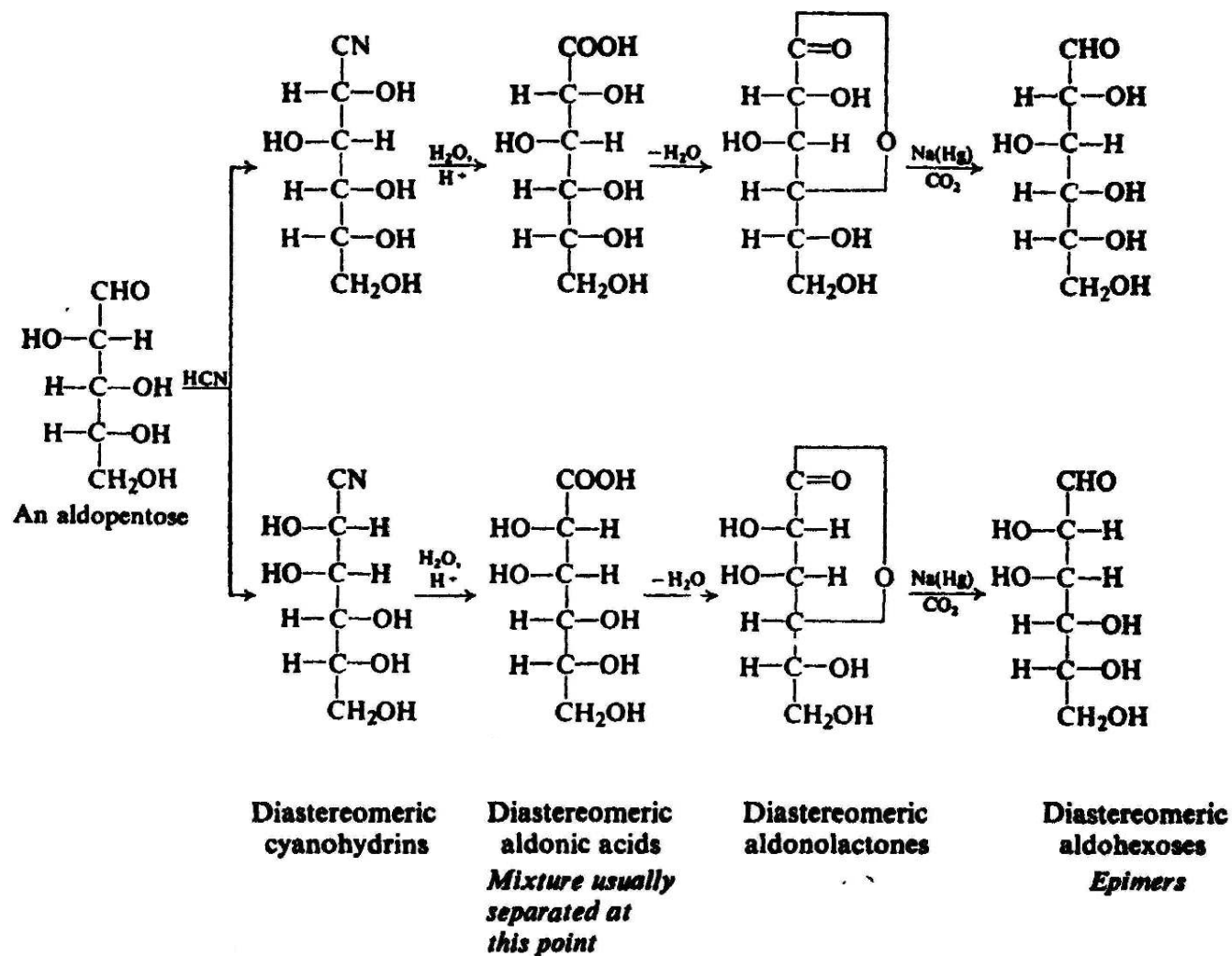

Reakcja z fenylohydrazyną

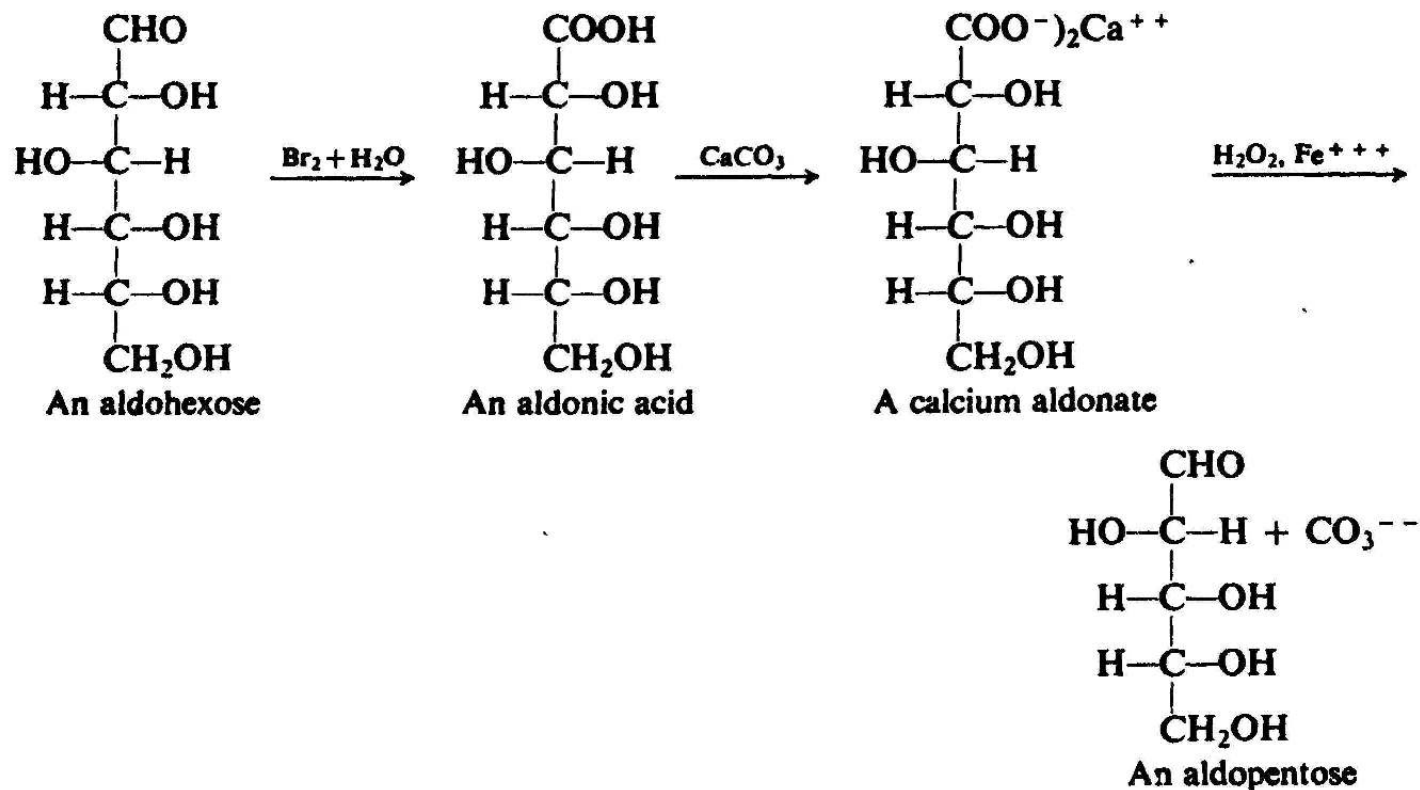

Epimery – para diastereoizomerycznych aldoz różniących się tylko konfiguracją wokół atomu C-2

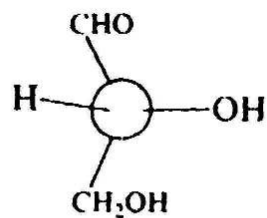
Wydłużanie łańcucha węglowego aldoz. Synteza Kilianiego-Fischera.

Skracanie łańcucha węglowego aldoz. Degradacja Ruffa.

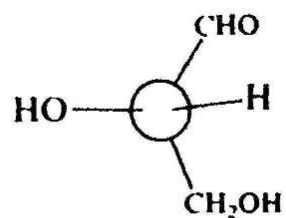

Szereg konfiguracyjny. Konfiguracja D i L.

I
D-Glyceraldehyde

aldehyd D-(+)
glicerynowy

II
L-Glyceraldehyde

aldehyd L-(-)
glicerynowy

Konfiguracja kwasu mlekowego a konfiguracja aldehydu glicerynowego

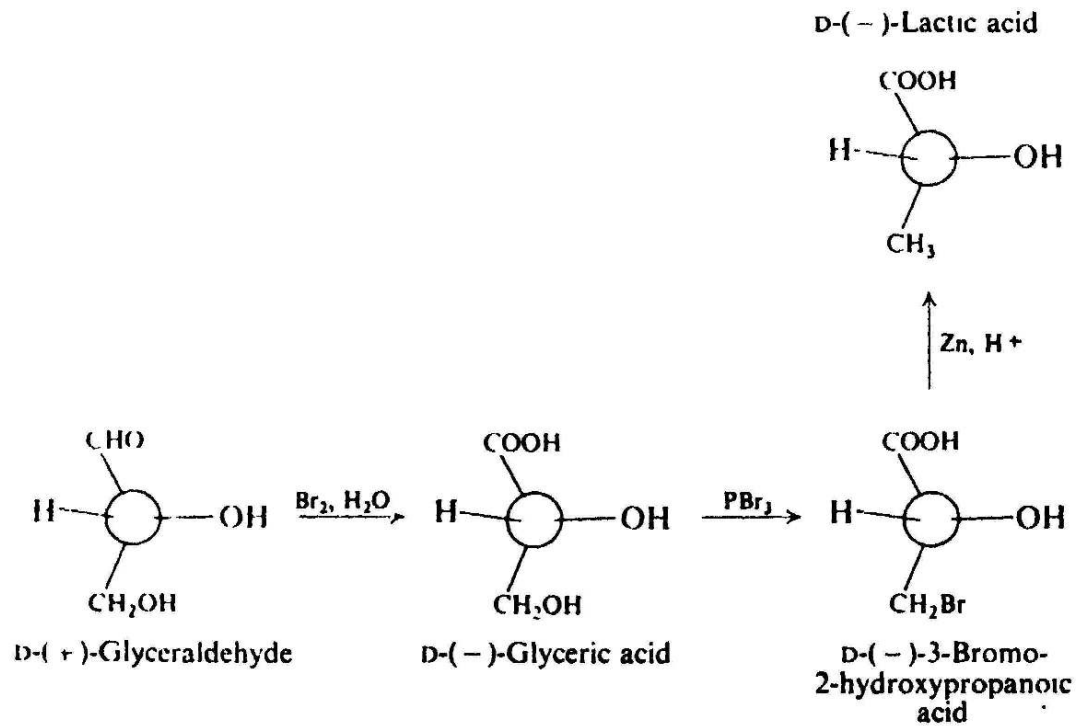
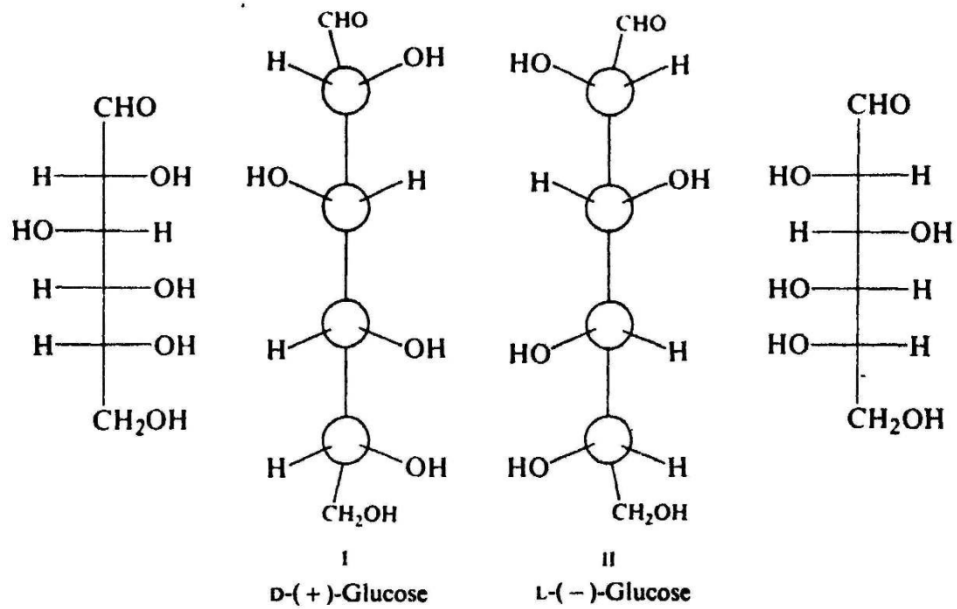

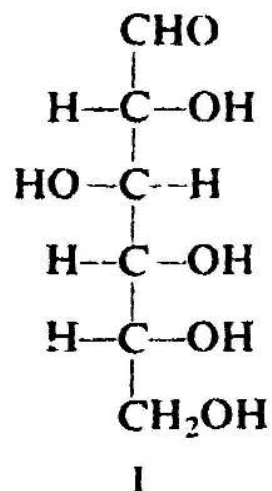
Figure 34.5. Relating configurations to glyceraldehyde.

Szeregi konfiguracyjne aldoz. Konfiguracja absolutna.

Konfiguracja glukozy

Cykliczna struktura D(+)-glukozy. Tworzenie glukozydów.

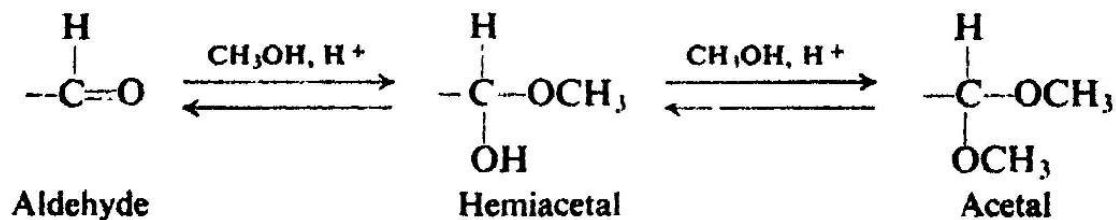
D-(+)-Glucose

- a) glukoza nie ulega niektórym typowym reakcjom dla aldehydów
- b) D-(+) glukoza istnieje w dwóch formach izomerycznych, które ulegają mutarotacji.

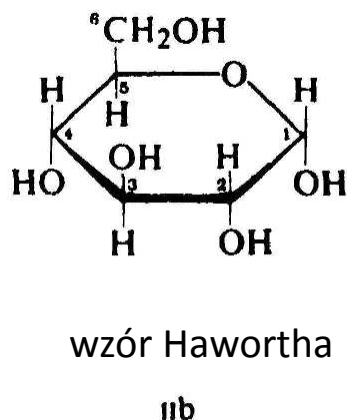
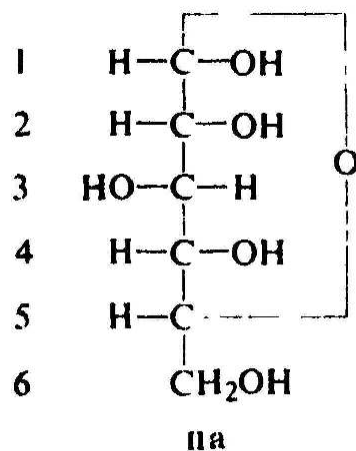
Forma glukozy o większej skręcalności dodatniej nazywa się α -D-(+)glukozą, o mniejszej β -D-(+)-glukozą

Mutarotacja – zmiana skręcalności właściwej każdej z tych form do wartości odpowiadającej stanowi równowagi

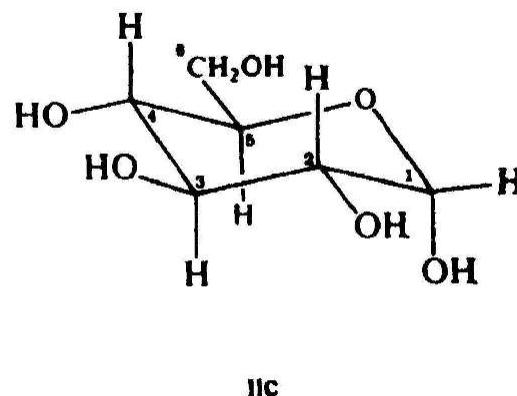
- c) D-(+)- glukoza tworzy dwa izomeryczne D-glukozydy metylowe

Cykliczne struktury D-(+)- glukozy

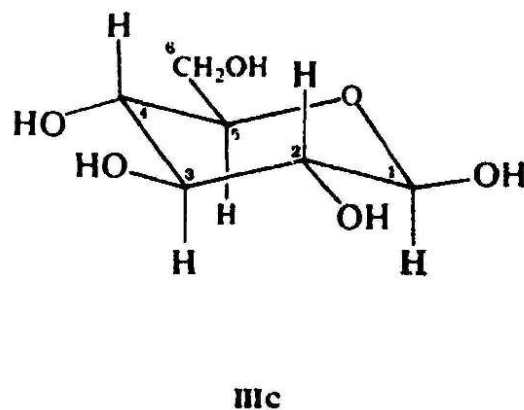
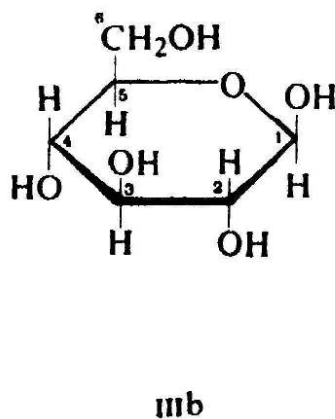
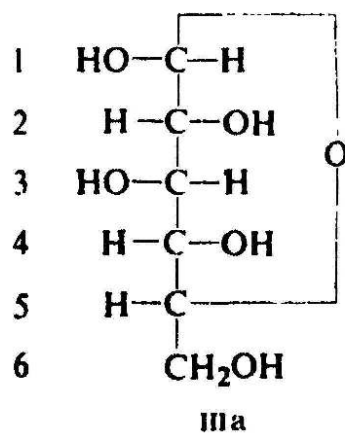

konformacja krzesłowa

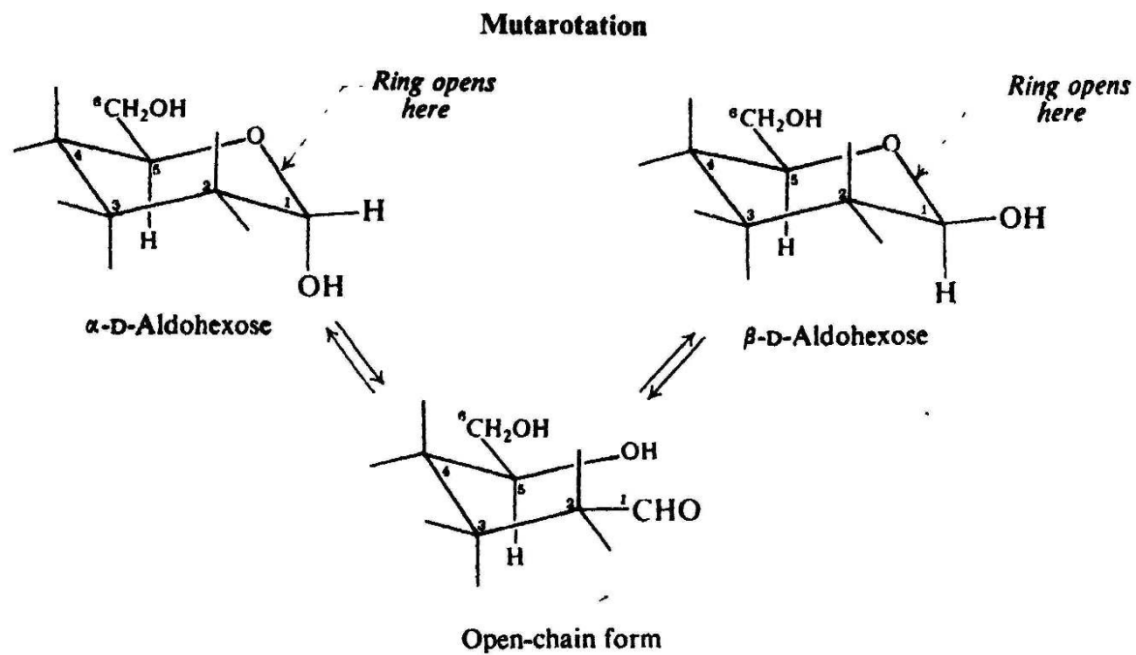
Anomery glukozy (hemiacetale) – różnią się konfiguracją przy węglu C-1

α -D-(+)-Glucose (m.p. 146°, $[\alpha] = +112^\circ$)

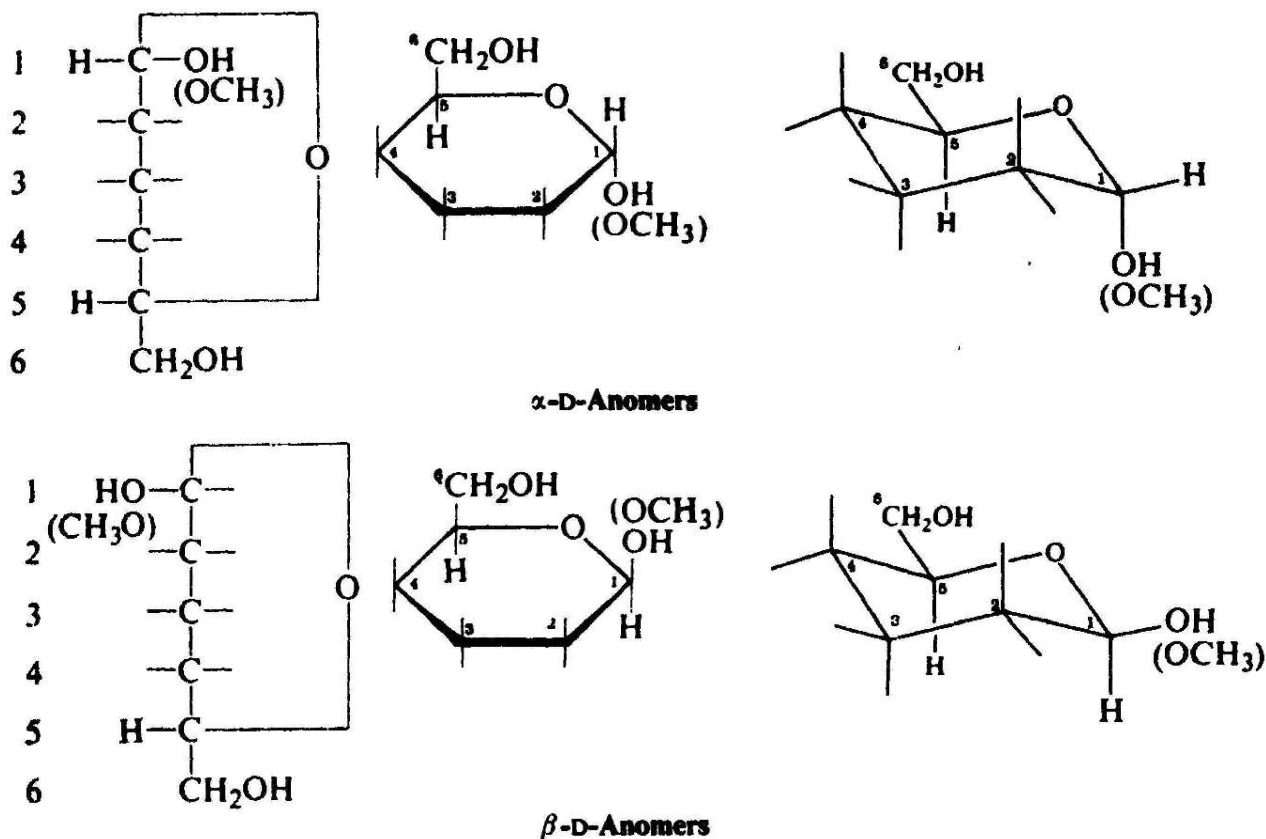

β -D-(+)-Glucose (m.p. 150°, $[\alpha] = +19^\circ$)

Mutarotacja

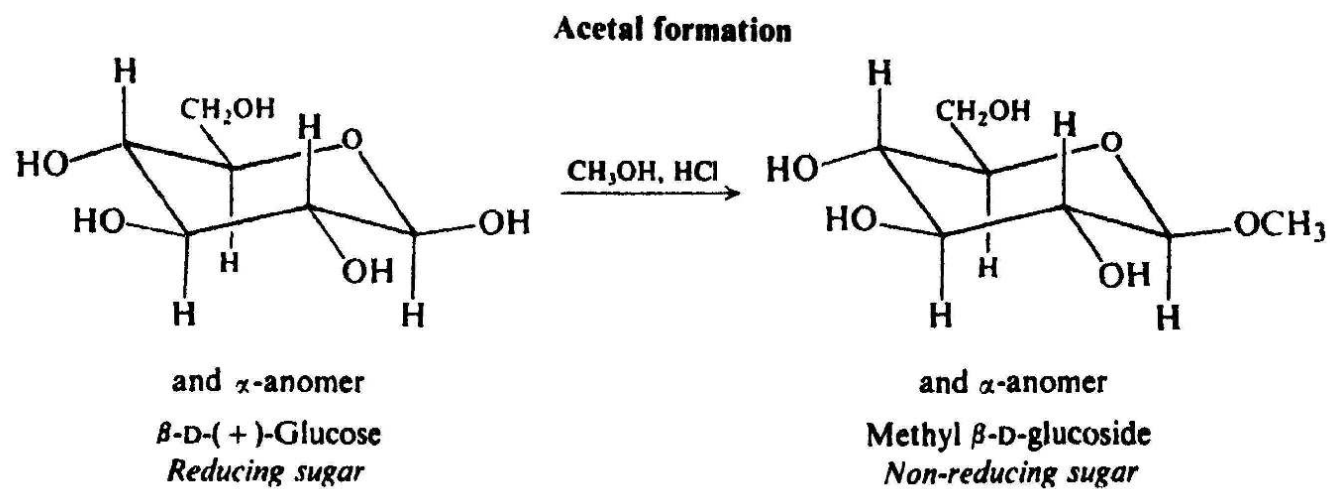

Konfiguracja anomerów aldoheksoz

W serii D bardziej prawoskrętny z dwóch anomerów α i β określa się jako anomer α-D, a drugi jako β-D. W serii L, bardziej lewoskrętny α-L, mniej lewoskrętny β-L.

Metylowanie glukozy

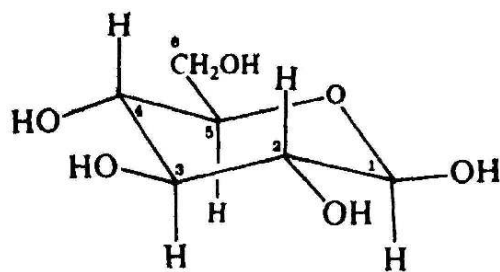
Struktura pierścienia glukozy

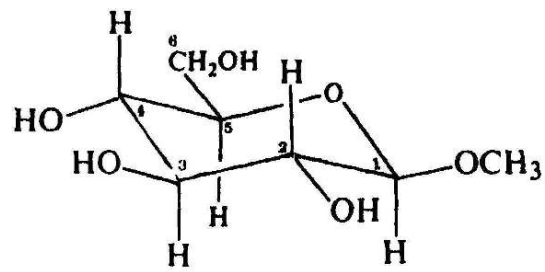
Pyran

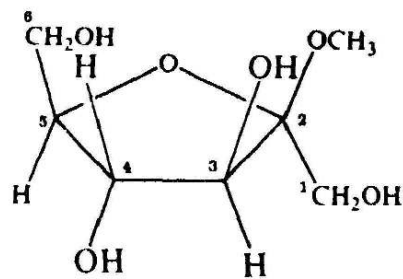
Furan

β -D-Glucopyranose

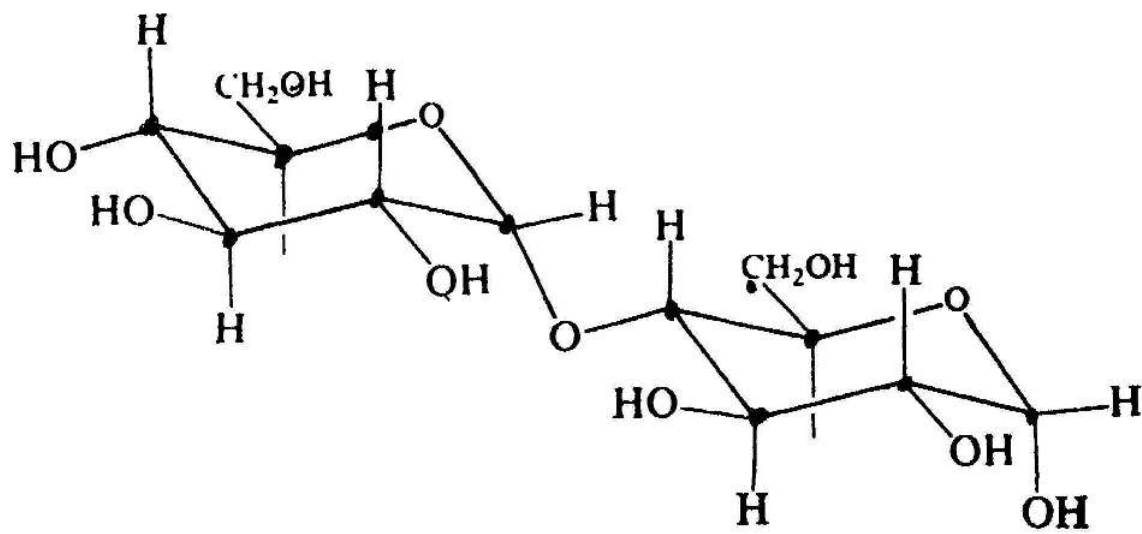

Methyl β -D-glucopyranoside

Methyl β -D-fructofuranoside

Disacharydy

I

(+)-Maltose (γ -anomer)
4-O-(α -D-Glucopyranosyl)-D-glucopyranose

Maltoza jest jednym z produktów częściowej hydrolizy skrobi.

Reakcje maltozy

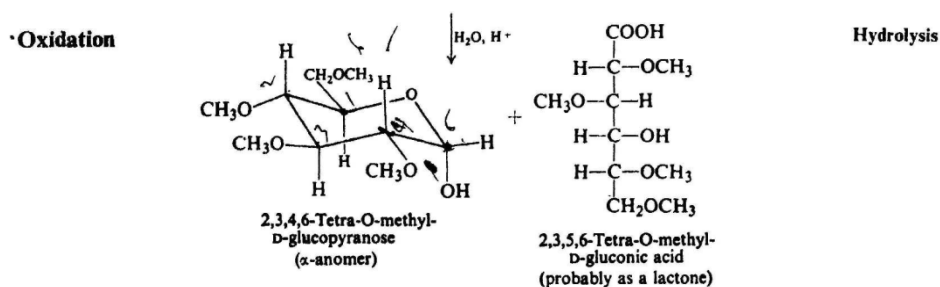
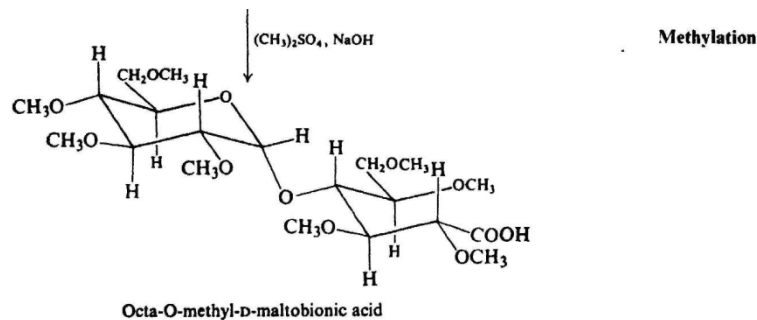
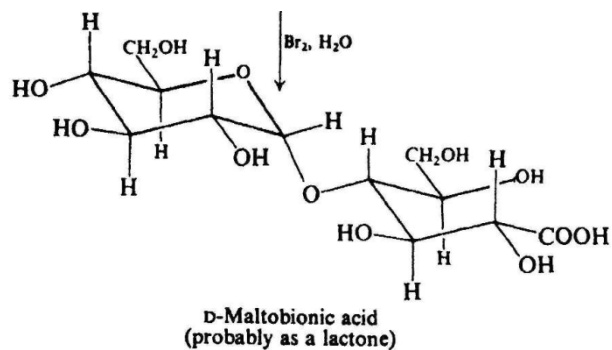
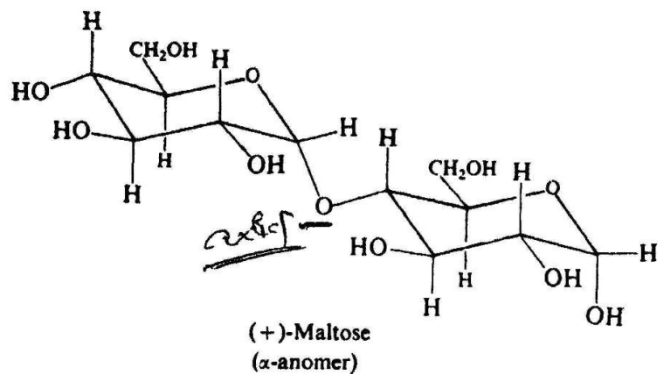
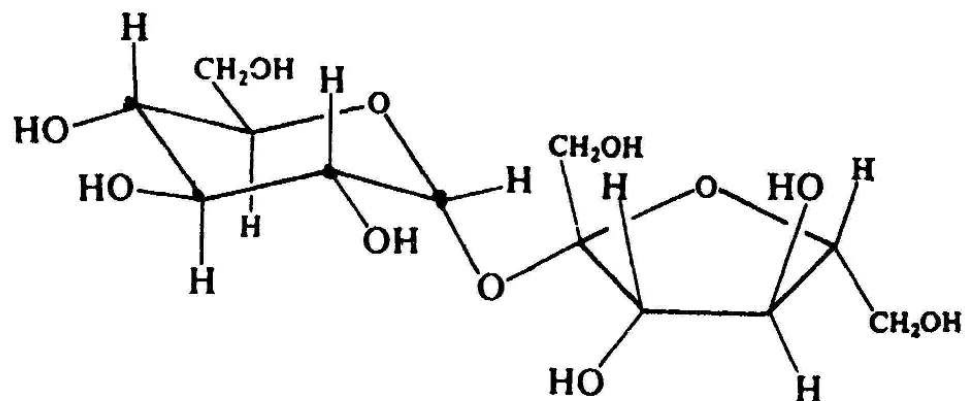

Figure 35.1. Sequence of oxidation, methylation, and hydrolysis shows that (+)-maltose is 4-O-(α -D-glucopyranosyl)-D-glucopyranose.

(+) Maltoza w wyniku hydrolizy w wodzie pod wpływem kwasu lub enzymu maltazy przekształca się w glukozę.

Sacharoza (cukier stołowy)

(+)-Sucrose

α -D-Glucopyranosyl β -D-fructofuranoside

β -D-Fructofuranosyl α -D-glucopyranoside

(no anomers; *non-mutarotating*)

Sacharozę otrzymuje się z trzciny cukrowej i buraków cukrowych.

Nie jest cukrem redukującym, gdyż nie ma wolnej grupy aldehydowej lub ketonowej.